

Tämä sivu on konekäännetty [\[Linkki\]](#). Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonmukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme \[Linkki\]](#).

Euroopan oikeusasiamiehen päätös Euroopan komissiota vastaan tehtyä kantelua 1021/2014/PD koskevassa tutkimuksessa

Päätös

Kanteluasia 1021/2014/PD - **Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm 31/07/2014 - Suositus** 10/03/2015 - **Päätökset, pvm 11/11/2015 - Toimielin, jota kantelu koskee** Euroopan komissio (Toimielin hyväksyi suositusluonnoksen) |

Silloinen kilpailuasioista vastaava komission jäsen antoi vuosina 2012 ja 2014 julkisia lausuntoja mahdollisen kartellin meneillään olevasta tutkinnasta. Yksi tutkittavista yrityksistä valitti oikeusasiamiehelle, että lausunnot olivat puolueettomuusperiaatteen vastaisia, koska lausunnot antoivat vaikutelman, että komission jäsen oli jo päättänyt, mikä olisi meneillään olevan tutkimuksen lopputulos.

Oikeusasiamies katsoi, että joidenkin komission jäsenen antamien julkisten lausuntojen voitiin kohtuudella katsoa viittaavan siihen, että komissio tai komission jäsen oli jo päättänyt meneillään olevan tutkimuksen tuloksesta ja että tämä oli hallinnollinen epäkohta. Oikeusasiamies antoi suosituksen, jonka komissio on pääosin tunnustanut. Oikeusasiamies päätti näin ollen asian käsittelyn toteamalla, että entisen komission jäsenen vuosina 2012 ja 2014 antamien julkilausumien perusteella ilmeni epäkohtia.

Kantelun tausta

1. Kantelija on ranskalainen rahoituslaitos Crédit Agricole.

2. **Komissio teki** lokakuussa 2011 ilman ennakoilmoitusta tarkastuksia kantelijan ja useiden muiden sellaisten yritysten toimitiloissa, jotka toimivat Euro Interbank Offered Rate -korkoon liittyvien johdannaistuotteiden alalla. Komissio oli huolissaan siitä, että kyseiset yritykset olisivat mahdollisesti rikkoneet EU:n kilpailusääntöjä, joissa kielletään kartellit ja kilpailua rajoittavat

liiketoimintakäytännöt.

3. Komissio ilmoitti kantelijalle maaliskuussa 2013, että se oli päättänyt aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn, joka koski sitä, että kantelija ja useat sen kilpailijat rikkoivat SEUT-sopimuksen 101 artiklaa euromääräisten korkojohdannaisten osalta. Kantelija osallistui aluksi sovintoneuvotteluihin, mutta luopui muodollisesti sovintomenettelystä lokakuussa 2013, koska se kieltäytyi ottamasta vastuuta väitetystä kartellista.

4. Komissio teki joulukuussa 2013 päätökset neljää yritystä vastaan, jotka olivat päättäneet sopia järjestelyistä tunnustamalla niiden osallistumisen euromääräisten korkojen vakuuskorkoja koskevaan kartelliin. Tästä rikkomisesta määrättiin yhteensä yli miljardin euron sakot. Komissio jatkoi vakiomenettelyn mukaisesti tutkintaa väitetystä EIRD-kartellista, johon osallistui valituksen tekijä ja kaksi muuta rahoituslaitosta, jotka eivät olleet sopineet asian ratkaisemisesta.

5. Kantelija lähetti 25 päivänä huhtikuuta 2014 komissiolle kirjeen, jossa se esitti vastalauseita sen objektiivisuudesta ja puolueettomuudesta. Se viittasi erityisesti silloisen kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen, jäljempänä 'komissaari', antamiin lausumiin, jotka sen mukaan voivat herättää epäilyksiä tutkinnan puolueettomuudesta. [1] Se väitti myös, että komission jäsen oli kehottanut yksiköitään nopeuttamaan menettelyä päätöksen tekemiseksi ennen toimikautensa päättymistä. Komissio vastasi 19 päivänä toukokuuta 2014 kantelijan väitteiden hylkäämiseen.

6. Valituksen tekijä sai 21 päivänä toukokuuta 2014 komissiolta väitetiedoksiannon väitetystä osallistumisestaan EIRD-kartelliin.

7. Kantelija teki tämän kantelun oikeusasiamiehelle 2. kesäkuuta ja 7. heinäkuuta 2014.

8. Oikeusasiamies aloitti kantelua koskevan tutkimuksen ja yksilöi seuraavan väitteen ja väitteen:

Väite:

Komissio on laiminlyönyt puolueettomuusveloitteensa tutkiessaan väitettyä EU:n kilpailusääntöjen rikkomista.

Väite:

Komission olisi noudatettava puolueettomuusveloitettaan tutkiessaan väitettyä EU:n kilpailusääntöjen rikkomista.

9. Tutkimuksen aikana oikeusasiamies sai komissiolta lausunnon kantelusta ja sen jälkeen kantelijan huomautukset vastauksena komission lausuntoon.

10 . Oikeusasiamies katsoi, että komission jäsenen menettelyn nopeuttamista koskevan ohjeistuksen osalta ei ilmennyt hallinnollista epäkohtaa. Hän katsoi tätä erityisesti siksi, että

tällainen ohje ei voi merkitä puolueettomuuden periaatteen loukkaamista ja koska kantelijalla oli joka tapauksessa ollut riittävästi aikaa valmistella puolustuksensa.

11. Komission jäsenen antamien julkisten lausuntojen osalta oikeusasiamies teki alustavan toteamuksen hallinnollisesta epäkohdasta ja antoi suosituksen [2] Oikeusasiamies sai komission lausunnon suosituksesta ja sen jälkeen kantelijan huomautukset.

Oikeusasiamiehen suositus

12. Oikeusasiamiehen suositus oli seuraava:

Komission olisi 1) tunnustettava tässä tapauksessa tapahtunut hallinnollinen epäkohta, pyydyttävä anteeksi sitä ja 2) ryhdyttävä toimiin vastaavien ongelmien välttämiseksi tulevaisuudessa. Tätä varten komission olisi harkittava suuntaviivojen antamista komission jäsenten julkisista lausunnoista meneillään olevista tutkimuksista.

13. Suositusten taustalla olevat havainnot olivat erityisesti seuraavat:

14. Mitä tulee 24. heinäkuuta 2012 MLexissä annettuun lausuntoon (*"Käymämme todisteet ovat varsin vakuuttavia, joten olen melko varma, että tätä tutkimusta ei saada päätökseen ilman tuloksia"*) ja 24. syyskuuta 2012 Euroopan parlamentissa annetusta lausunnosta (*"rikkomuksen vakavuus oli keskiarvon yläpuolella"*), joka nostaisi seuraamuksen määrän ylöspäin" oikeusasiamies totesi, että näiden huomautusten lukeminen antaa vaikutelman, että oli lähes osoitettu, että kartelli oli olemassa ja että komissio oli valmis määräämään sakkoja. Vuonna 2012 kyseessä oleva tutkimus oli kuitenkin hyvin varhaisessa vaiheessa; komissio keräsi edelleen todisteita, eikä se ollut vielä tehnyt päätöstä muodollisen menettelyn aloittamisesta. Sen vuoksi tässä vaiheessa vaadittiin erityistä varovaisuutta huomautusten ja julkilausumien osalta.

Oikeusasiamies ei myöskään ollut vakuuttunut komission lisäväitteestä, jonka mukaan kantelijaan ei viitattu nimeltä ja että huomautukset eivät koskeneet sitä erikseen, koska useita yrityksiä tutkittiin tuolloin. Vaikka kantelijan nimeä ei olisi erikseen mainittu, kyseisissä lausunnoissa viitattiin pieneen yritysryhmään, joka oli helposti tunnistettavissa. Lukemalla tai kuuntelemalla näitä lausuntoja asianomaiset kolmannet osapuolet saattoivat kohtuudella saada vaikutelman, että kantelijan tapaus oli jo ratkaistu.

15. Ranskan senaatissa 28. tammikuuta 2014 annetun lausunnon osalta *"Il y a encore trois institutions bancaires et un broker qui continuent à être investigués parce qu'ils n'ont pas voulu participer à l'accord final: ira jusqu'à la fin, et je dois dire comme on a beaucoup d'informations [rires] déjà, l'investigation n'est pas la plus difficile du monde, à partir de ce moment-là on finira cette -tutkimus"*, oikeusasiamies katsoi, että epäilyksiä oli vähän, mutta silloinen komission jäsen katsoi, että oli selvää, että kantelija oli osallistunut kartelliin. Lausunnosta voidaan kohtuudella päätellä, että entisen komission jäsenen mukaan todisteet, jotka komissio oli kerännyt kantelijaa vastaan, olivat niin vahvoja, että oli vain ajan kysymys ennen kuin

lopullinen päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen vahvistettiin, tehtiin. Komissio ei ole esittänyt vakuuttavia perusteluja tämän väitteen perustelemiseksi. Se vain totesi, että se, että valituksen tekijää koskeva tutkimus oli käynnissä, oli yleisön tiedossa. Edellä mainittu lausunto ylittää kuitenkin sen, mikä voisi olla perusteltua meneillään olevaa tutkimusta koskevien tietojen toimittamiseksi, ja se luo vaikutelman, että komission jäsen oli jo päättänyt valituksen tekijän väitetystä osallistumisesta kartelliin.

16. Oikeusasiamies piti todennäköisenä, että hänen havaitsemansa hallinnollinen epäkohta ei vaikuttaisi kantelijan tapauksen jatkokäsittelyyn komissiossa, koska menettely oli vielä kesken, entinen komission jäsen oli poistunut tehtävästään ja uusi kilpailuasioista vastaava komission jäsen oli nyt vastuussa tapauksesta. Jotta vältettäisiin samanlaiset tilanteet tulevaisuudessa ja autettaisiin komissiota tämän tavoitteen saavuttamisessa, oikeusasiamies katsoi kuitenkin tarpeelliseksi antaa suosituksen Euroopan oikeusasiamiehen ohjesäännön 3 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

17. Suosituksesta antamassaan lausunnossa komissio totesi, ettei se ollut rikkonut hyvän hallinnon sääntöä tai periaatetta. Se pahoitteli sitä, että entisen kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen lausuntoja on ehkä tulkittu virheellisesti puolueettomuuden puuttumiseksi.

18. Komissio korosti, että komission jäsenten käytäntösäännöissä sekä kilpailutapausten käsittelyä koskevissa eettisissä säännöissä ja hyvän hallintotavan menettelysäännöissä esitetään jo puolueettomuuden ja objektiivisuuden periaatteet, jotka ohjaavat komission työtä yleisemmin, myös meneillään olevia tapauksia koskevien julkisten lausuntojen osalta.

19. Komissio viittasi myös siihen, että nykyinen kilpailuasioista vastaava komission jäsen on julkisesti ilmoittanut olevansa varovainen antaessaan julkisia lausuntoja meneillään olevista tapauksista. Hän ymmärtää, että kansalaisille on tiedotettava kilpailusääntöjen täytäntöönpanotoimista ja niiden vaikutuksesta heidän jokapäiväiseen elämäänsä. Hän on ilmaissut halukkuutensa olla avoin yleisten periaatteiden suhteen, mutta hän ei voi olla liian täsmällinen meneillään olevien tutkimusten suhteen.

20. Kantelija piti huomautuksissaan komission lausuntoa epätydyttävänä. Kantelija totesi erityisesti, että se, että komissio ei myöntänyt tapahtunutta hallinnollista epäkohtaa eikä antanut julkisia lausuntoja koskevia suuntaviivoja, osoitti halukkuutensa jatkaa käytäntöjään. Kantelija viittasi esimerkkinä tällaisista suuntaviivoista Yhdysvaltojen oikeusministeriön kilpailuosastolla voimassa oleviin suuntaviivoihin. Kantelija totesi myös, että vuosina 1997 ja 2009 tapahtuneet kaksi aiempaa tapausta, jotka koskivat muita entisiä kilpailuasioista vastaavia komission jäseniä, osoittivat, että komission nykyiset käytännön säännöt eivät riitä takaamaan, että komission puolueettomuus turvataan, kun annetaan julkisia lausuntoja meneillään olevista tutkimuksista.

Oikeusasiamiehen arvio suosituksen antamisen jälkeen

21. Vastauksessaan suositukseen komissio ei esittänyt mitään perusteluja, joilla se olisi

kiistänyt oikeusasiamiehen riidanalaisia yksittäisiä julkisia lausuntoja koskevan arvioinnin pätevyys. Komissio pahoitteli sitä, että entisen komission jäsenen lausuntojen olisi voitu katsoa osoittavan puolueettomuuden puutetta. Komissio lakkasi tunnustamasta hallinnollisia epäkohtia tältä osin ja katsoi, ettei anteeksipyyntö ollut perusteltu.

22. Koska nykyinen komission jäsen on nimenomaisesti tunnustanut tarpeen olla varovainen meneillään olevia tapauksia koskevien julkisten lausuntojensa suhteen, oikeusasiamies on tyytyväinen siihen, että komissio on tunnustanut suosituksensa keskeisen tekijän. Oikeusasiamiehellä ei myöskään ole syytä uskoa, että nykyinen komission jäsen ei toimi, kuten luvattiin, puolueettomuuden periaatteen mukaisesti. Näissä olosuhteissa oikeusasiamies on tyytyväinen kokonaistulokseen ja päättää tutkimuksen tältä pohjalta.

Johtopäätös

23. Komission suosituksen johdosta antaman vastauksen perusteella oikeusasiamies on vakuuttunut siitä, että komissio on ryhtynyt toimiin tämänkaltaisten hallinnollisten epäkohtien välttämiseksi tulevaisuudessa. Oikeusasiamies on näin ollen päättänyt lopettaa tämän tutkimuksen. Oikeusasiamies toistaa kuitenkin aiemmin havaitsemansa hallinnollisen epäkohdan seuraavasti:

Oikeusasiamies toteaa, että aiemmin kilpailusta vastaavan komission jäsenen vuosina 2012 ja 2014 antamien useiden lausuntojen vuoksi komission katsottiin jo tehneen päätelmänsä kantelijan osallistumisesta EIRD-kartelliin ennen tutkimuksen päättymistä. Tämä oli hallinnollinen epäkohta.

Emily O'Reilly

Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg, 11.11.2015

[1] Lausumat olivat seuraavat:

"Kerämisemme todisteet ovat varsin vakuuttavia, joten olen melko varma, että tätä tutkimusta ei saada päätökseen ilman tuloksia" (MLex, 24.7.2012).

"Rikkomuksen vakavuus oli "keskiarvon yläpuolella", mikä nostaisi seuraamuksen määrää ylöspäin (Euroopan parlamentti, 24.9.2012).

"Il y a encore trois institutions bancaires et un broker qui continuent à être investigués parce

qu'ils n'ont pas voulu participer à l'accord final: Une Institution française Crédit Agricole [...] dont l'investigation, et on ira jusqu'à la fin, et je dois dire comme on a beaucoup d'informations [rires] déjà, l'Investigation n'est pas la plus difficile du monde, à partir de ce moment-là on finira cette -tutkimus" (Ranskan senaatti, 28.1.2014).

"Parfois il y a besoin d'utiliser les instrumentnels de la politique de concurrence, et Libor/Euribor, c'est le cas. Parce qu'il y a un kartelli. YK:n kartellin organisé autour de la manipulation d'un benchmark" (julkinen väliintulo, 21.2.2014).

"Meillä on kolme pankkia ja välittäjä, joita tutkitaan Libor/Euribor-asiassa, koska he eivät halunneet sopia asiasta ja valmistelomme väitetiedoksiantoa ja seuraava vaihe seuraa" (Euroopan parlamentti, 18. maaliskuuta 2014).

"Annamme väitetiedoksiannon suunnilleen lähikuukausina" (MLex, 28.3.2014).

Yritysten on tultava puhtaiksi ja maksettava virheistään. (...) Vaikka odotankin, että hybriditapaukset säilyvät poikkeuksena, ne antavat meille mahdollisuuden käyttää sovintomenettelyä ilman, että niitä pidetään panttivankeina sellaisten yritysten strategioille, jotka eivät halua asettua sovintoon." (Puhe, Bryssel, 3. huhtikuuta 2014).

"Todennäköisesti ennen tämän komission toimikauden päättymistä tästä tutkimuksesta saadaan joitakin uutisia" (julkinen julkilausuma, 30. kesäkuuta 2014).

[2] Oikeusasiamiehen suositus on kokonaisuudessaan saatavilla osoitteessa <http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/draftrecommendation.faces/en/59249/html.bookmark> [Linkki].